

*1ο Ενιαίο Λύκειο Ζωγράφου
Σχολικό Έτος 2014-15
τάξη: Α Λυκείου*

Ερευνητική εργασία

*Χορός: Συνάντηση πολιτισμού
με την Ελληνική Παράδοση*

Ομάδα εργασίας 4^η

Μέλη:

**ΑΡΝΟΚΟΥΡΟΥ ΣΠΥΡΙΔΟΥΛΑ
ΚΑΤΣΟΥΡΑΝΗ ΑΓΓΕΛΙΚΗ-ΑΝΝΑ
ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ
ΠΕΤΡΟΥΛΑΚΗ ΟΛΓΑ
ΠΟΛΥΧΡΟΝΟΠΟΥΛΟΥ ΜΑΡΙΑ**

Υπεύθυνη Καθηγήτρια **ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΥΛΑΚΗ ΕΛΕΝΗ**

Εισαγωγικά Για Το Χορό

Ένα από τα σημαντικότερα στοιχεία στη ζωή του ανθρώπου από τα πρώτα χρόνια της γέννησής του ήταν ο χορός. Οι άνθρωποι κινούνται αδιάκοπα τυλιγμένοι μέσα στο γοητευτικό κλίμα της τέχνης σε όλη τους τη ζωή. Σε κάθε σημαντική στιγμή της ζωής τους για να εξωτερικεύσουν τα συναισθήματά τους, καταφεύγουν στη μουσική και το χορό.

Το ύφος, ο χαρακτήρας του χορού, εξαρτάται από το κλίμα της περιοχής, τη γεωγραφική κατάσταση του τόπου και κυρίως από τον πολιτισμό, ο οποίος είναι συνυφασμένος με το χορό, το δημοτικό τραγούδι, τα ήθη και τα έθιμα και γενικότερα με τη λαϊκή παράδοση μιας χώρας.

Λαοί με χαμηλό πνευματικό επίπεδο, έχουν χορούς με περιορισμένη εκφραστική ακτίνα, ενώ αντίθετα λαοί με υψηλό πνευματικό επίπεδο όπου πρωτανεύει το πνεύμα της ελευθερίας και της ομορφιάς, έχουν να επιδείξουν ποικιλία χορών οι οποίοι εκφράζουν τα ευγενικότερα συναισθήματα με χάρη, αισθητική και αρμονία.

Χοροί Αιγαίου Πελάγους-Γενικά

Οι χοροί του Αιγαίου είναι γενικά χοροί ομαδικοί, με επικρατέστερο χορευτικό σχήμα αυτό του ανοικτού ή κλειστού κύκλου. Παράλληλα συναντάται η έννοια του χορευτικού ζευγαριού (αντρών μεταξύ τους ή γυναικών μεταξύ τους ή άντρα και γυναίκας) που χορεύει αντικριστά (καρσιλαμάδες ή ζεμπέκικο) ή ζευγαρωτά (μπάλιο).

Χαρακτηριστικά γνωρίσματα του Αιγαιοπελαγίτικου νησιώτικου χώρου, είναι η «ελαφράδα» που παρατηρείται στην εκτέλεση των κινήσεων, η χρησιμοποίηση του «σουσταρίσματος» που γίνεται στα γόνατα, τα πηδήματα των πρωτοχορευτών που γίνονται χαμηλά και παράλληλα προς το έδαφος και η γενικότερα παρατηρούμενη ποικιλία στην έκφραση.

Χοροί

- Ικαριώτικος
- Χιώτικος
- Γαίτανακι Ρόδου
- Μπάλος Κυκλάδων
- Σούστα Κω

Βλάχα Νάξου

Συρτός Ρόδου

Χορός Πάτμου

Χορός Νισύρου

Χορός Καλύμνου

Μουσικά Όργανα

- Βιολί
- Λύρα
- Τουμπελέκι
- Ντέφι
- Νταούλο
- Μπουζούκι

Παραδοσιακές Ενδυμασίες

Κυκλαδίτης

Κυκλαδίτισα

Β. Αιγαίο

Λήμνος

Χίος

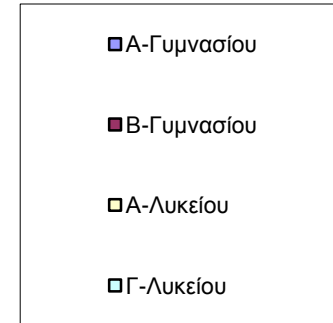
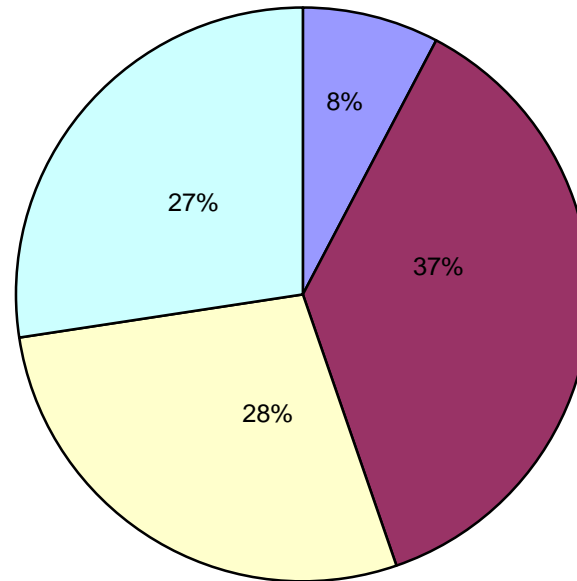
Σποράδες

1ο Ενιαίο Λύκειο Ζωγράφου
Σχολικό Έτος 2014-15
τάξη: Α Λυκείου

Ερευνητική εργασία
**Χορός: Συνάντηση
πολιτισμού με την Ελληνική
Παράδοση**

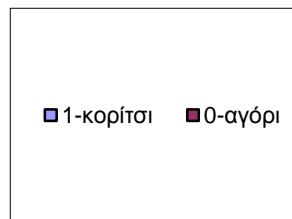
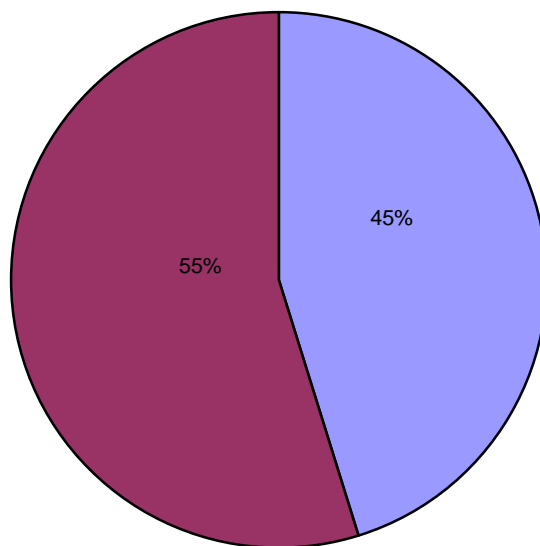

Τάξη
Ερωτηθέντες=208

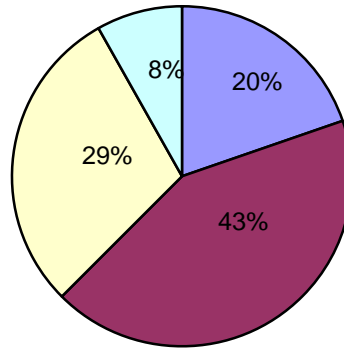

Φύλο
Ερωτηθέντες=208

Q4: Σου αρέσουν οι παραδοσιακοί χοροί;

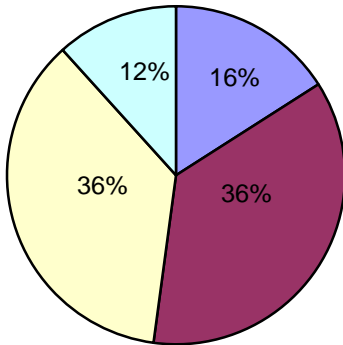
Ερωτηθέντες=208

- 1-καθόλου
- 2-λίγο
- 3-πολύ
- 4-πάρα πολύ

Q4: Σου αρέσουν οι παραδοσιακοί χοροί;

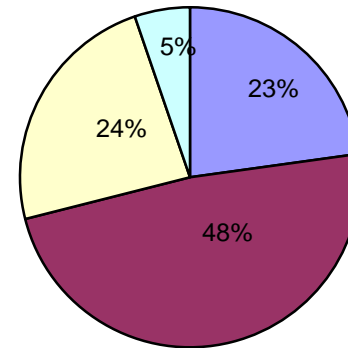
Κορίτσια=94

- 1-καθόλου
- 2-λίγο
- 3-πολύ
- 4-πάρα πολύ

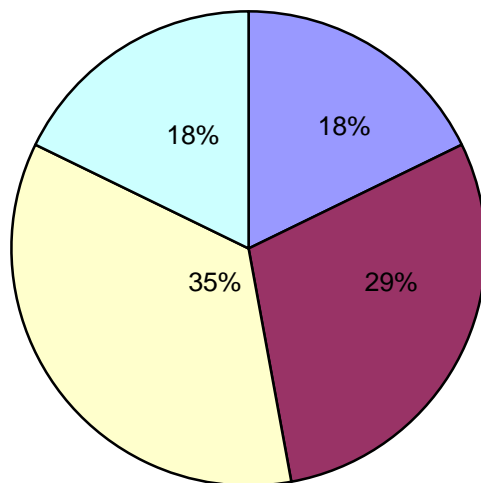
Q4: Σου αρέσουν οι παραδοσιακοί χοροί;

Αγόρια=114

- 1-καθόλου
- 2-λίγο
- 3-πολύ
- 4-πάρα πολύ

Q5: Ξέρεις να χορεύεις τους παραδοσιακούς χορούς της περιοχής σου;
Ερωτηθέντες=208

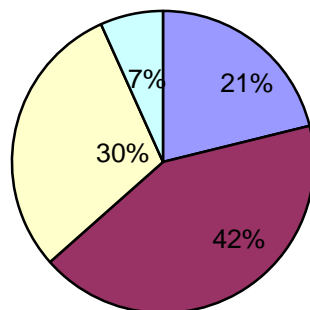
■ 1-καθόλου

■ 2-λίγο

□ 3-αρκετά

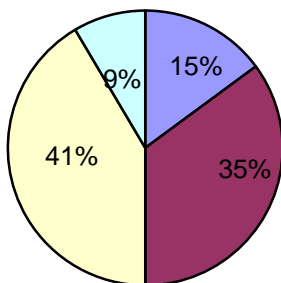
□ 4-πολύ

Q6: Πόσο συχνά χορεύεις παραδοσιακούς χορούς;
Ερωτηθέντες=208

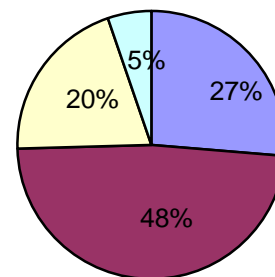
- 1-ποτέ
- 2-σπάνια
- 3-μερικές φορές
- 4-πολύ συχνά

Q6: Πόσο συχνά χορεύεις παραδοσιακούς χορούς;
Κορίτσια=94

- 1-ποτέ
- 2-σπάνια
- 3-μερικές φορές

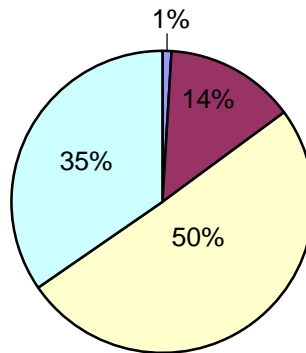
Q6: Πόσο συχνά χορεύεις παραδοσιακούς χορούς;
Αγόρια=114

- 1-ποτέ
- 2-σπάνια
- 3-μερικές φορές

Q7: Ποίο είναι το αγαπημένο είδος χορού;

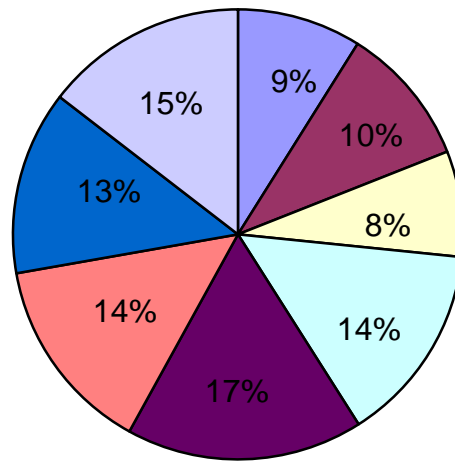
Ερωτηθέντες=208

- 0-κανένα
- 1-παραδοσιακοί
- 2-μοντέρνοι
- 3-και τα δύο

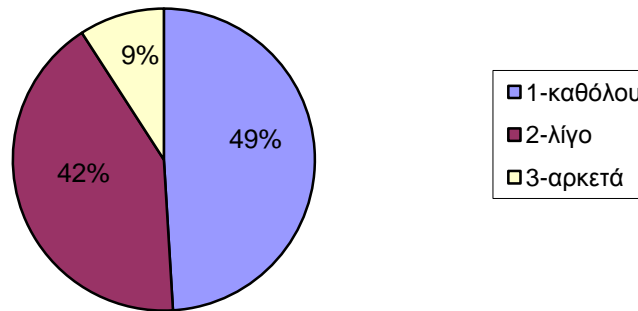
Q8: Ποιους παραδοσιακούς χορούς γνωρίζετε από τις παρακάτω περιοχές;

Ερωτηθέντες=208

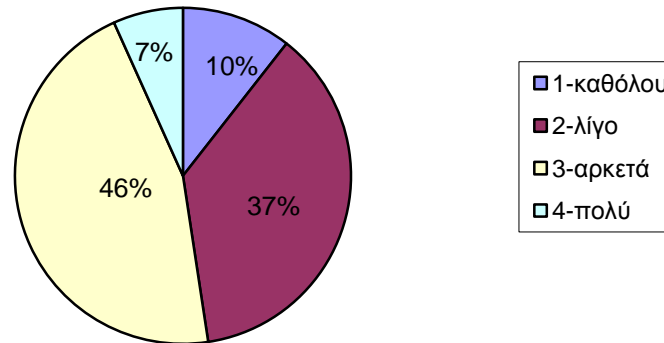

- 1-Θράκη
- 2-Μακεδονία
- 3-Θεσσαλία
- 4-Ήπειρος
- 5-Κρήτη
- 6-Πελοπόννησος
- 7-Στερεά Ελλάδα
- 8-Νησιά Αιγαίου, Ιονίου

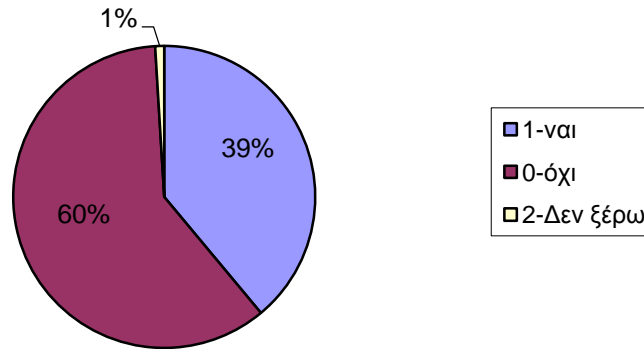
Q9: Ακούς παραδοσιακή μουσική;
Ερωτηθέντες=208

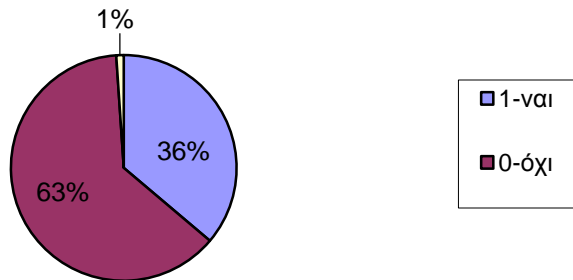
Q14: Πιστεύετε πως οι παραδοσιακοί χοροί βοηθούν στην κοινωνικοποίηση του ατόμου;
Ερωτηθέντες=208

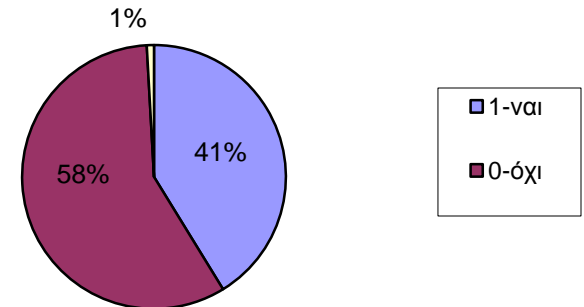
**Q10: Πιστεύεις ότι οι παραδοσιακοί χοροί στις μέρες
μας έχουν εκμοντερνιστεί;**
Ερωτηθέντες=208

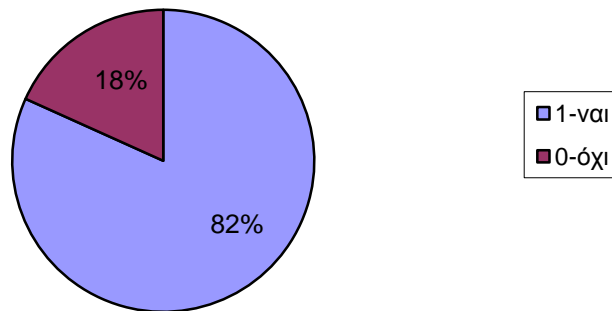
**Q10: Πιστεύεις ότι οι παραδοσιακοί χοροί στις μέρες
μας έχουν εκμοντερνιστεί;**
Κορίτσια=94

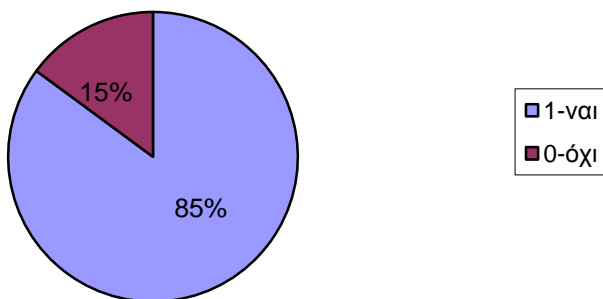
**Q10: Πιστεύεις ότι οι παραδοσιακοί χοροί στις
μέρες μας έχουν εκμοντερνιστεί;**
Αγόρια=114

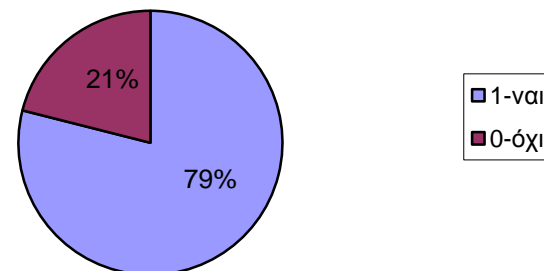
**Q11: Έχετε συμμετάσχει σε εκδηλώσεις με
παραδοσιακούς χορούς;**
Ερωτηθέντες=208

**Q11: Έχετε συμμετάσχει σε εκδηλώσεις με
παραδοσιακούς χορούς;**
Κορίτσια=94

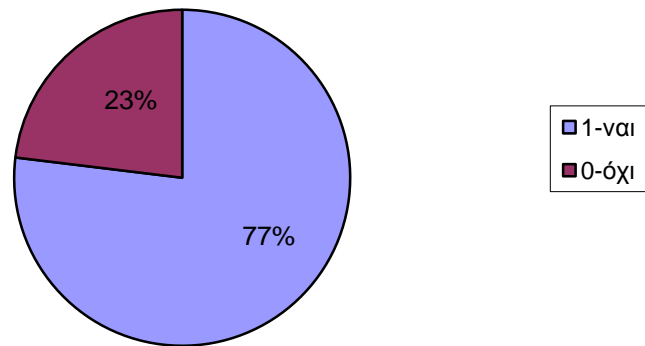
**Q11: Έχετε συμμετάσχει σε εκδηλώσεις με
παραδοσιακούς χορούς;**
Αγόρια=114

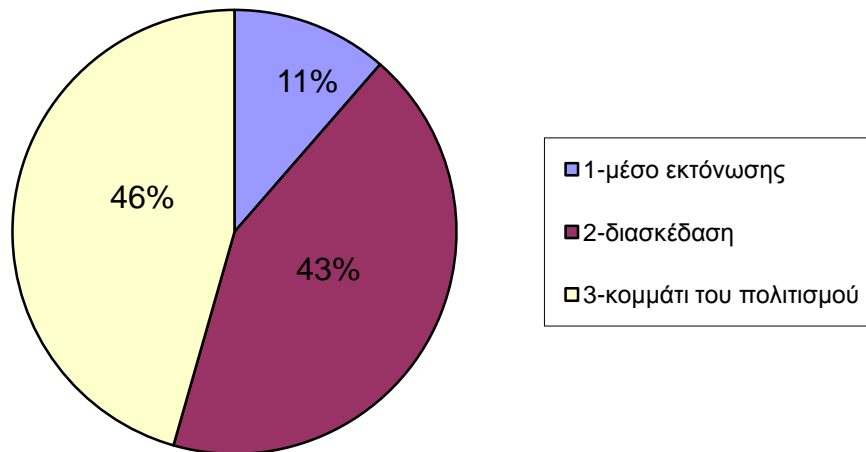

Q12: Ο παραδοσιακός χορός βοηθάει στην διαμόρφωση της πολιτισμικής ταυτότητας του ατόμου;
Ερωτηθέντες=208

Q13: Για εσάς ο χορός είναι:
Ερωτηθέντες=208

1ο Ενιαίο Λύκειο Ζωγράφου
Σχολικό Έτος 2014-15
τάξη: Α Λυκείου

Ερευνητική εργασία

Χορός: Συνάντηση πολιτισμού με την Ελληνική Παράδοση

Ομάδα εργασίας 4η

Μέλη:

**ΑΡΝΟΚΟΥΡΟΥ ΣΠΥΡΙΔΟΥΛΑ
ΚΑΤΣΟΥΡΑΝΗ ΑΓΓΕΛΙΚΗ-ΑΝΝΑ
ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ
ΠΕΤΡΟΥΛΑΚΗ ΟΛΓΑ
ΠΟΛΥΧΡΟΝΟΠΟΥΛΟΥ ΜΑΡΙΑ**

ΝΗΣΙΑ ΙΟΝΙΟΥ ΠΕΛΑΓΟΥΣ

Επτάνησα ή Ιόνια νησιά ονομάζεται το συγκρότημα νησιών στα δυτικά της ηπειρωτικής Ελλάδας, στο Ιόνιο πέλαγος, που περιλαμβάνει τα νησιά Κέρκυρα, Λευκάδα, Κεφαλονιά, Ιθάκη, Ζάκυνθο, Παξούς και Κύθηρα. Το τελευταίο βρίσκεται στη νότια πλευρά του ακρωτηρίου Μαλέα της Πελοποννήσου και υπάγεται σήμερα στην επαρχία Πειραιά του νομού Αττικής. Γύρω όμως από τα βασικά αυτά νησιά υπάρχει ένα πλήθος ακόμα από μικρότερα νησάκια Επτάνησα αποσπάστηκαν από τον κορμό της δυτικής ηπειρωτικής Ελλάδας κατά την περίοδο που δημιουργήθηκε το μεγάλο παράκτιο ρήγμα του Ιονίου πελάγους, με την καταβύθιση του εδάφους που ήταν στο ενδιάμεσο κλίμα τους είναι μεσογειακό.

Η δυτική και κυρίως η ιταλική επίδραση επηρέασε και τη μουσική ανάπτυξη των Επτανήσων. Και σε μια εποχή, που στην τουρκοκρατούμενη Ελλάδα ήταν ανύπαρκτη κάθε μουσική δραστηριότητα, εδώ εμφανίστηκε η πρώτη ελληνική έντεχνη μουσική και δημιούργησε παράδοση, πάνω στην οποία στηρίχτηκε αργότερα η νεοελληνική μουσική. Οι κυριότεροι εκπρόσωποι της επτανησιακής σχολής ήταν ο Νικόλαος Μάντζαρος, που μελοποίησε τον Ύμνο εις την Ελευθερία του Δ. Σολωμού, ο Σπύρος Σαμάρας, ο Παύλος Καρρέρ και ο Σπύρος Ξύνδας. Η έκπληξη στα Επτάνησα είναι η Λευκάδα που η μουσική και οι χοροί της είναι επηρεασμένα από την γειτνίασή της με την Ήπειρο. Βασικότεροι χοροί της είναι ο συρτός, ο τσάμικος, χοροί τύπου στα τρία, ο σταυρωτός, ο τοπικός μπάλος

Η Κέρκυρα είναι το νησί που δέχτηκε σε μεγαλύτερο βαθμό τη δυτική επίδραση. Οι χοροί της – ως επί το πλείστον γυναικείοι – συρτοί και κυκλικοί παίρνουν το όνομά τους από τον τόπο προέλευσης τους ή από το τραγούδι που τους συνοδεύει.

Η Ζάκυνθος νησί με πλούσια μουσική και χορευτική παράδοση, φέρνει έκδηλες συνάφειες με το δυτικό πολιτισμό εξαιτίας της γειτνίασης με την Ιταλία και των αντίστοιχων κατοχών από τους Βενετσιάνους, τους Γάλλους και τους Άγγλους. Τα τραγούδια της ονομάζονται «αρέκιες» και έχουν τις ρίζες τους στην Αρχαία και Βυζαντινή Ελλάδα. Τα αγροτικά της τραγούδια σε γρήγορο ρυθμό και χορεύονται με τους αντιστοίχους λαϊκούς χορούς. Παρ' όλο που η Ζάκυνθος στη Χώρα, δέχτηκε τις πολιτιστικές επιδράσεις της Δύσης, όπως π.χ. την καντάδα στο τραγούδι της.

Χοροί

 Στα νησιά του Ιονίου Πελάγους χορεύονται οι εξής χοροί:

Αϊ Γιώργης

Χορεύεται στην Κέρκυρα από γυναίκες που κρατούν μεγάλα μαντήλια

Κερκυραϊκός

Ο χορός λέγεται και ρούγα, από τα λόγια του τραγουδιού που τον συνοδεύει. Ο κερκυραϊκός χορός χαρακτηρίζεται από ελαφράδα, χάρη και έντονο λυρικό στοιχείο.

Μέρμηγκας

Χορεύεται από άνδρες και γυναίκες στην Κεφαλονιά, Την ονομασία του οφείλει στο ομώνυμο τραγούδι.

Μπάλος Λευκάδας

Χορεύεται στη Λευκάδα από άνδρες και γυναίκες.

Τσιριγώτικος

Ο χορός είναι γνωστός και με το όνομα Μπουρδάρικος το οποίο πήρε από τη «Μπούρδα», τη βράκα δηλαδή που φορούν οι άνδρες. Είναι χορός των Κυθήρων.

Μηλιά

Γυναικείος χορός που σήμερα έχει καθιερωθεί να χορεύεται και από άνδρες. Είναι ο αντιπροσωπευτικός χορός της Λευκάδας και έχει πάρει το όνομά του από τα λόγια του τραγουδιού με το οποίο χορεύεται. Είναι ο χορός που συνηθίζεται να χορεύεται σε ώρες χαράς και κεφιού

ΜΟΥΣΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ

Το μαντολίνο είναι ένα έγχορδο όργανο μπορεί κανείς να βρει ειδικά στα νησιά του Ιονίου. Οι περισσότεροι από τους ανθρώπους του Ιονίου παίζουν το μαντολίνο. Στις συναντήσεις τους, ο ένας παίζει και ένας άλλος συνοδεύει με την κιθάρα, ενώ οι υπόλοιποι τραγουδούν μαζί.

Η κιθάρα είναι ένα πολύ γνωστό έγχορδο όργανο που παίζεται με τις καντάδες και τα πανηγύρια των ανθρώπων του Ιονίου.

ΚΕΡΚΥΡΑΙΑ ΚΕΝΤΗΜΕΝΗ

ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΤΙΣΣΑ

ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΤΗΣ

ΕΠΤΑΝΗΣΙΟΣ

1ο Ενιαίο Λύκειο Ζωγράφου
Σχολικό Έτος 2014-15
τάξη: Α Λυκείου

Ερευνητική εργασία

Χορός: Συνάντηση πολιτισμού με την Ελληνική Παράδοση

Ομάδα εργασίας 2^η

Μέλη:

***Στασινός Παναγιώτης
Χατζηγιάνια Αλεξάνδρα
Στάσα Στέφανος
Τσέπα Ελένη***

ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ

ΙΣΤΟΡΙΑ

- Βρίσκεται στο νότιο τμήμα του καθαρά ηπειρωτικού κορμού της χώρας και αποτελεί την Κεντρική Ελλάδα ή Ρούμελη.
- Η Στερεά Ελλάδα είναι το μεγαλύτερο μετά τη Μακεδονία ηπειρωτικό τμήμα της χώρας. Το όνομά της οφείλεται στο γεγονός ότι μετά την Επανάσταση αποτελούσε το μόνο ηπειρωτικό μέρος της Ελλάδας. (Η Πελοπόννησος θεωρούνταν περισσότερο νησί). Ονομάζεται και Ρούμελη (χώρα των Ρωμιών, δηλ. των Ελλήνων) από τα χρόνια της φραγκοκρατίας

ΧΟΡΟΙ

- Σύμφωνα με το πατροπαράδοτο εθιμικό της Ρούμελης, ο τσάμικος θεωρείται ο χορός του μερακλή και τον καταξιώνει στην τοπική κοινωνία.. Για τον λόγο αυτό θα περιγράψουμε τον χορό αυτόν ως χορό της Στερεάς. Το ύφος, το ήθος ακόμα και η μορφή σε πολλές περιπτώσεις των διάφορων χορευτικών ιδιωμάτων είναι παρόμοια μ' αυτά που περιγράφηκαν και για την Ήπειρο στις προηγούμενες σελίδες. Κι αυτό δεν πρέπει να μας ξενίζει αν αναλογιστούμε τις ομοιότητες τόσο του τοπίου όσο και των συνθηκών. Κατά συνέπεια, η διαμόρφωση του χαρακτήρα των κατοίκων και των συνηθειών τους επιβάλλονταν σχεδόν «νομοτελειακά» να είναι παρόμοια..

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ Ε.

- Πολλά δημοτικά τραγούδια υμνούν τη Ρούμελη. Μαζί με την Πελοπόννησο, η Ρούμελη πρωτοστάτησε στον Αγώνα του 1821 επειδή οι συνθήκες εκεί ήταν πολύ ευνοϊκότερες. Οι κυριότεροι αγωνιστές της Στερεάς ήταν ο Καραϊσκάκης, ο Αθανάσιος Διάκος, ο Οδυσσέας Ανδρούτσος, ο Μακρής, ο Μακρυγιάννης κ.ά. Αθάνατα θα μείνουν τα ονόματα της Αλαμάνας, της Γραβιάς, της Αράχοβας. Εξάλλου η Αθήνα και η Θήβα (κυρίως η πρώτη) αναδείχτηκαν κατά την αρχαιότητα σε ηγέτιδες πόλεις. Στην Αθήνα του Περικλή θεμελιώθηκε η δημοκρατία

1ο Ενιαίο Λύκειο Ζωγράφου

Σχολικό Έτος 2014-15

τάξη: Α Λυκείου

Ερευνητική εργασία

Χορός: Συνάντηση πολιτισμού με την Ελληνική Παράδοση

Ομάδα εργασίας 2^η

Μέλη:

Στασινός Παναγιώτης

Χατζηγιάνγια Αλεξάνδρα

Στάσα Στέφανος

Τσέπα Ελένη

Χοροί και Παραδόσεις

ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΧΟΡΟΙ

- ⦿ Οι θεσσαλικοί χοροί είναι «αδικημένοι» από τα χορευτικά συγκροτήματα. Σπάνια βλέπουμε ομάδες να παρουσιάζουν χορούς από τη Θεσσαλία (εκτός κάποιων εξεραίσεων) και τα λίγα που έχουμε δει, είναι τα πιο “γνωστά”.
- ⦿ Ίσως από αγνοία άλλων, ίσως επειδή η περιοχή έχει αργούς, ως επί το πλείστον, χορούς και δεν προσφέρουν θέαμα, ίσως επειδή το τραγούδι είναι απαραίτητο για να παρουσιαστούν.

ΧΟΡΟΙ

- ◎ Όπως όλοι οι θεσσαλικοί χοροί έτσι και της επαρχίας Ελασσόνας είναι, οι μεν ορεινοί, σταθεροί, δυναμικοί, επιβλητικοί ενώ οι πεδινοί είναι ήρεμοι, στρωτοί, αργοί. Επηηρεασμένοι από βλάχους, Σαρακατσάνους, Ήπειρο, Ρούμελη και δυτική Μακεδονία, ενώ το Πήλιο από την νησιώτικη παράδοση λόγω σποραδων. Υπάρχουν δε ολόκληρα χωριά και περιοχές που κατοικούνται από πρόσφυγες από μικρά Ασία, πόντο, ανατολική Θράκη και κρατούν την δική τους παράδοση. Συνήθως οι χοροί συνοδεύονται από τραγούδι δίχως μάλιστα τη συνοδεία μουσικών οργάνων. Τα τραγούδια αυτά αναφέρονται σε κλεφταρματολούς , σε γεγονότα της τότε εποχής, τον τρόπο ζωής , την εργασία κ.τ.λ.

ΕΝΔΥΜΑΣΙΕΣ

- ⦿ Τα ρούχα τώρα, οι φορεσιές, διέφεραν και από τόπο σε τόπο και από βουνό σε κάμπο και από πλούσιο σε φτωχό όπως παντού άλλωστε. Εξαιρώ γενικώς το Πήλιο γιατί σε όλα και μουσική και χορούς και ρούχα διαφέρει από την υπόλοιπη Θεσσαλία. Χαρακτηριστική είναι η φορεσιά που όλοι ξέρουμε η καραγκούνα που όμως αντιπροσωπεύει μόνο την εκεί περιοχή δηλ. τα πεδινά των Τρικάλων και της Καρδίτσας όπου υπάρχουν και ζουν καραγκούνηδες. Κάθε τόπος λοιπόν έχει την δική του φορεσιά ίσως και κάθε χωριό.

Ερευνητική εργασία

Χορός: Συνάντηση πολιτισμού με την Ελληνική Παράδοση

Ομάδα εργασίας 2^η

Μέλη:

*Στασινός Παναγιώτης
Χατζηγιάνγια Αλεξάνδρα
Στάσα Στέφανος
Τσέπα Ελένη*

Ἑπειρος

Χοροί και
Παραδόσεις

ΙΣΤΟΡΙΑ

- Η Ήπειρος είναι μια σχετικά μεγάλη ιστορική και γεωγραφική περιοχή της Δυτικής Ελλάδας που διαιρείται διοικητικά σε τέσσερις νομούς: Ιωαννίνων, Θεσπρωτίας, Άρτας και Πρεβέζης. Είναι η πιο ορεινή περιοχή της Ελλάδας αφού στο μεγαλύτερο μέρος της καλύπτεται από την οροσειρά της Πίνδου. Η ιστορία της χάνεται στα βάθη των αιώνων, μιας και υπάρχουν ίχνη ανθρώπινης δραστηριότητας στην Ήπειρο που χρονολογούνται στην παλαιολιθική εποχή. Στην περίοδο της Τουρκοκρατίας γνώρισε μεγάλη ακμή, με σπουδαία γεγονότα, σαν αυτά του μεγάλου πολέμου του Αλή πασά με τους Σουλιώτες, τις αλλεπάλληλες επαναστάσεις ενάντια στον Οθωμανικό Ζυγό κτλ

ΙΣΤΟΡΙΑ

- Όλα αυτά τα γεγονότα ήταν φυσικό να επηρεάσουν το χαρακτήρα και την ζωή των Ηπειρωτών, πράγμα που φαίνεται σε κάθε τους κοινωνική εκδήλωση· τους έκαναν ανθρώπους πείσμονες και αποφασιστικούς, με όρεξη για ζωή και κίνηση. Ως αποτέλεσμα, το τραγούδι και ο χορός, αποτέλεσαν αναπόσπαστα στοιχεία όλης σχεδόν της καθημερινότητάς τους. Για παράδειγμα, η συμμετοχή όλων των κατοίκων του χωριού στον ανοιχτό κύκλο του χορού, ή στο «διπλοκάγκελο», πιασμένων χέρι - χέρι, συμβόλιζε και ταυτόχρονα ενίσχυε την συνοχή και την ενότητά τους ως μελών της ίδιας κοινότητας.

ΧΟΡΟΙ

- Αυτό που χαρακτηρίζει γενικά τους Ηπειρώτικους χορούς σε ότι αφορά το ύψος ήταν οι περιορισμένες και συγκρατημένες κινήσεις. Ο τρόπος όμως εκτέλεσης διέφερε ανάμεσα στους άνδρες και τις γυναίκες. Τα βήματα των γυναικών ήταν πιο στρωτά και μικρά κι εκτελούνταν σ' ολόκληρο το πέλμα, χωρίς ένταση, άρσεις, πηδήματα και καθίσματα. Λίκνισμα του σώματος δεν συγχωρούνταν, ενώ το κεφάλι παρέμενε σκυμμένο ως ένδειξη σεμνότητας. Επίσης δεν υπήρχαν για τις γυναίκες περιθώρια αυτοσχεδιασμού και τα βήματα έπρεπε να ακολουθούνται αυστηρά. Αντίθετα οι άνδρες χορευτές είχαν την άνεση να κινηθούν εντονότερα, να κάνουν μεγαλύτερα βήματα με αναπλάσεις και άρσεις. Επίσης το ελεύθερο δεξί χέρι του πρωτοχορευτή μπορούσε να κινείται μπρος - πίσω, τεντωμένο ή λυγισμένο και να ακουμπάει στον αυχένα ή τη μέση του. Μια τέτοια κίνηση -φυσικά- ήταν αδιανόητη για τις γυναίκες.

ΕΝΔΥΜΑΣΙΕΣ

- Στην άπειρο Ήπειρο, υπάρχουν παραλλαγές φορεσιών, όπως η γιορτινή, η καθημερινή, του πένθους, του γάμου κ.λπ., οι οποίες διαφέρουν από περιοχή σε περιοχή και από τάξη σε τάξη.
- Ιδιαίτερα είναι τα σεγκούνια και οι νυφιάτικες μπροστοποδιές της Ηπείρου.
- Τα αστικά κέντρα είχαν πολυτελείς ενδυμασίες, τα χωριά είχαν λιτές και σοβαρές.
- Στα Ιωάννινα φορέθηκε η πλουσιότερη από τις γυναικείες παραδοσιακές φορεσιές της Ελλάδος. Το ξεχωριστό της τμήμα ήταν το πιρπιρί, που γεμάτο αστραφτερά κεντήματα έκανε τη φορεσιά να θεωρείται βαρύτιμη και πολύτιμη και να ξεχωρίζει από όλες τις γυναικείες φορεσιές της Ελλάδος.
- Στα χωριά οι γυναίκες φορούσαν το σιγκούνι, έναν αμάνικο επενδύτη από μάλλινο ύφασμα, ανοιχτό εμπρός και κατακόρυφα. Στολιζόταν με επίρραπτη κόκκινη τσόχα και κεντήματα με πολύχρωμα κορδόνια, κορδονέτα και γαϊτάνια.

Ομάδα εργασίας 3^η

Μέλη:

Αλέξανδρος Νίκας

Νίκος Σίσκας

Κώστας Πυθαρούλιος

Κρίστι Σεϊτι

ΚΡΗΤΗ - ΘΡΑΚΗ - ΠΟΝΤΟΣ

Κρήτη

- Οι χοροί της Κρήτης εκφράζουν τον πλούσιο εσωτερικό κόσμο του λαού της . Με το χορό και το τραγούδι ο Κρητικός εκδηλώνει τα συναισθήματά του, τον ενθουσιασμό, την απογοήτευση, την αγάπη και τον έρωτα .
- Σήμερα διατηρούνται και χορεύονται οι παρακάτω χοροί. Σούστα, συρτός, πεντοζάλι, σιγανός και καστρινός ή μαλεβιζιώτης .

ΚΡΗΤΙΚΗ ΦΟΡΕΣΙΑ

ΚΡΗΤΙΚΑ ΜΟΥΣΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ

ΛΥΡΑ

ΛΑΟΥΤΟ

ΜΑΝΤΟΛΙΝΟ

ΑΣΚΟΜΠΑΝΤΟΥΡΑ

Πόντος

- Στους ποντιακούς χορούς, οι άνδρες και οι γυναίκες σχηματίζουν συνήθως κύκλο και πιάνονται από τους καρπούς. Χορεύουν με στητό το σώμα, τα πόδια ελαφρά ανοιχτά και τα χέρια άλλοτε υψωμένα και άλλοτε με λυγισμένους τους αγκώνες. Το σώμα ακολουθεί, με πιστά ρυθμικές και συγχρονισμένες κινήσεις (ιδίως των γλουτών), τα μικρά βήματα των ποδιών.
- Πιο γνωστοί ποντιακοί χοροί είναι ο πολεμικός χορός σέρα, τον οποίο πολλοί ταυτίζουν με τον αρχαίο πυρρίχιο και ο χορός πιτσάκ ή χορός των μαχαιριών. Ακολουθεί κατάλογος των χαρακτηριστικότερων ποντιακών χορών.

ΠΟΝΤΙΑΚΗ ΦΟΡΕΣΙΑ

ΠΟΝΤΙΑΚΑ ΜΟΥΣΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ

ΖΟΥΡΝΑΣ

ΓΚΑΪΝΤΑ

ΛΥΡΑ / ΚΕΜΕΝΤΖΕΣ

ΤΑΟΥΛ / ΝΤΑΟΥΛΙ

ΦΛΟΓΕΡΑ

ΧΟΡΟΙ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ
ΚΑΙ ΤΗΣ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

1ο Ενιαίο Λύκειο Ζωγράφου
Σχολικό Έτος 2014-15
τάξη: Α Λυκείου

Ερευνητική εργασία

Χορός: Συνάντηση πολιτισμού με την Ελληνική Παράδοση

Ομάδα εργασίας 1^η

Μέλη:

Λοιζάς Αριστοτέλης

Πάντος Αθανάσιος

Κουβαράς Κωνσταντίνος

Καπίρης Στέφανος

Τρυφωνόπουλος Ιωάννης

ΚΥΠΡΟΣ

- Οι κυπριακοί χοροί και τραγούδια, γέννημα και θρέμμα του ίδιου του λαού, διαμορφώθηκαν ανάλογα με τον τρόπο ζωής των κατοίκων, τη γεωγραφική θέση, τα ήθη και έθιμα και φυσικά τα κατά καιρούς ιστορικά γεγονότα και την κοινωνική θέση του άντρα και της γυναίκας (πατριαρχική οικογένεια).
- Το χορό και το τραγούδι τα συναντά κανείς σε όλες τις κοινωνικές και γιορταστικές εκδηλώσεις, κυρίως της υπαίθρου, όπως τοπικά πανηγύρια, οικογενειακά γλέντια (βαπτίσεις, ονομαστικές εορτές, γενέθλια, αρραβώνες), στα καφενεία, στα χωράφια και τους αγρούς.

ΧΟΡΟΙ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

Οι χοροί της Κύπρου χωρίζονται σε ανδρικούς και γυναικείους .Μερικοί από αυτούς είναι :

Η Τατσιαά ,

Το Δρεπάνι ,

Η Καρπασίτιτζη,

Η Παφίτιτζη,

Και Η Τυλληρκώτισσα

ΕΝΔΥΜΑΣΙΕΣ ΚΥΠΡΟΥ

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ ΟΡΑΓΑΝΑ ΚΥΠΡΟΥ

ΤΑΜΠΟΥΤΣΑ

ΠΙΘΚΙΑΒΛΙΝ

ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

- Η Μακεδονία με βάση τη μουσικοχορευτική της παράδοση χωρίζεται σε Δυτική και Ανατολική. Στη Δυτική χορευτική Ενότητα ανήκουν και οι χοροί της Κεντρικής Μακεδονίας.
- Στη Δυτική Μακεδονία, διακρίνονται δύο κύριες κατηγορίες βάσει της μελωδικής ρυθμικής και χορευτικής πραγματικότητας. Η μία είναι αυτή των ορεινών νοτίων και δυτικών περιοχών του Ολύμπου, που μοιάζει με το Θεσσαλοηπειρώτικο ύφος τραγουδιών χορών και ρυθμών και η άλλη είναι των πεδινών και αστικών περιοχών της Βέροιας, της Νάουσας, της Κοζάνης, και άλλων με καθαρά τοπικό χαρακτήρα. Στις περιοχές μάλιστα της Κοζάνης, των Γρεβενών και της Καστοριάς παρατηρούμε μια πανομοιότυπη ρυθμική στρωματογραφία, επηρεασμένη από τους ηπειρώτικους ρυθμούς.

- Η Ανατολική Μακεδονία συναγωνίζεται στη μουσικο-χορευτική παράδοση τη Δυτική και Κεντρική. Τα ορεινά συγκροτήματα της Χαλκιδικής, του Παγγαίου και των Κεδρυλίων, αποτέλεσαν και αποτελούν πηγή ποικίλων μοτίβων τα οποία, παρ' όλες τις σημειούμενες αναπόφευκτες μεταβολές, παρακολουθούν τη ζωή στην εξέλιξή της. Στην Αν. Μακεδονία, ιδίως στις απομονωμένες και χωρίς τουριστική κίνηση περιοχές της, διαφυλάσσονται πολλές εθιμικές εκδηλώσεις όπως είναι οι αγερμοί της άνοιξης, οι θίασοι μεταμφιεσμένων κτλ, καθώς και πολλά από τα τροπικά χαρακτηριστικά της ανατολικής μουσικής.

ΧΟΡΟΙ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

- ◉ Μερικοί από τους χορούς της Μακεδονίας είναι οι: Ράικο,
- ◉ Καστοριανός,
- ◉ Γερακίνα ,
- ◉ Λεβέντικος ,
- ◉ Μακεδονία ξακουστή ,
- ◉ Ακριτικός ή Μπουφιώτικος,
- ◉ Μακεδονικός κλέφτικος
Ομορφούλα
Μπεράτικος , ή γεροντικός

ΦΟΡΕΣΙΕΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ ΜΟΥΣΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΛΥΡΑ

ΓΚΑ'Ι'ΝΤΑ

ΝΤΑΙΡΕΣ 'Η ΝΤΑΧΤΑΡΕΣ

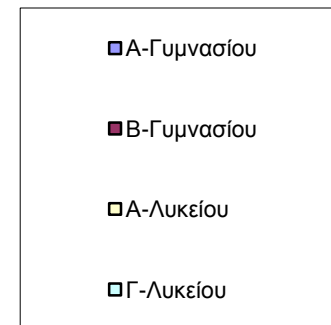
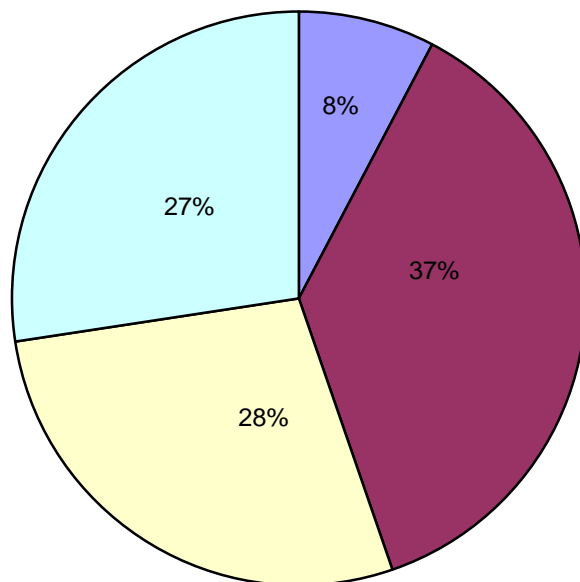

1ο Ενιαίο Λύκειο Ζωγράφου
Σχολικό Έτος 2014-15
τάξη: Α Λυκείου

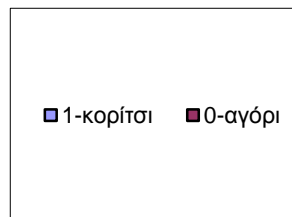
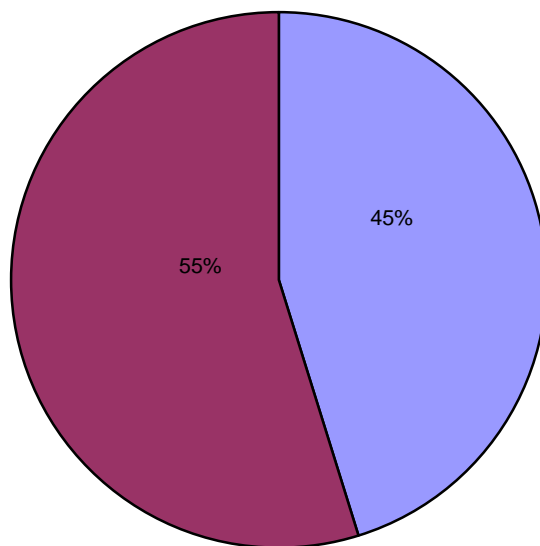
Ερευνητική εργασία
**Χορός: Συνάντηση
πολιτισμού με την Ελληνική
Παράδοση**

Τάξη
Ερωτηθέντες=208

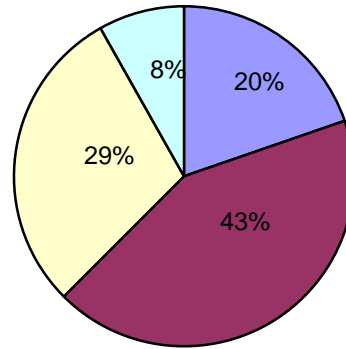

Φύλο
Ερωτηθέντες=208

Q4: Σου αρέσουν οι παραδοσιακοί χοροί;

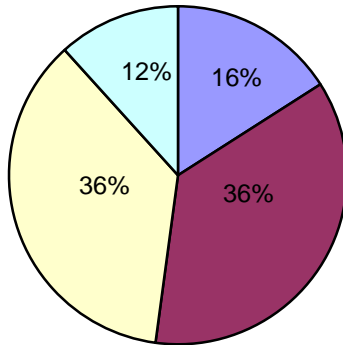
Ερωτηθέντες=208

- 1-καθόλου
- 2-λίγο
- 3-πολύ
- 4-πάρα πολύ

Q4: Σου αρέσουν οι παραδοσιακοί χοροί;

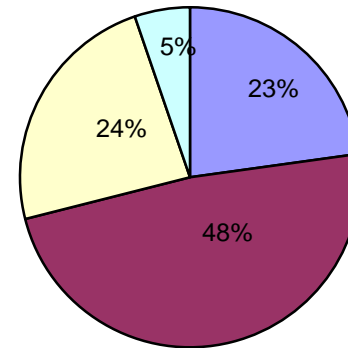
Κορίτσια=94

- 1-καθόλου
- 2-λίγο
- 3-πολύ
- 4-πάρα πολύ

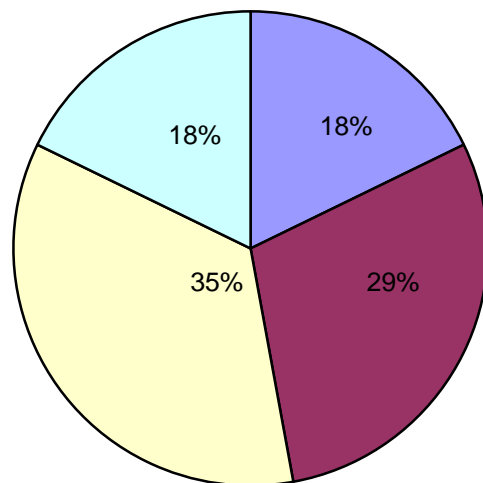
Q4: Σου αρέσουν οι παραδοσιακοί χοροί;

Αγόρια=114

- 1-καθόλου
- 2-λίγο
- 3-πολύ
- 4-πάρα πολύ

Q5: Ξέρεις να χορεύεις τους παραδοσιακούς χορούς της περιοχής σου;
Ερωτηθέντες=208

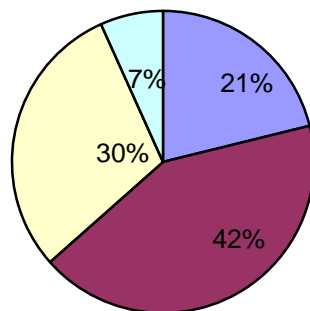
■ 1-καθόλου

■ 2-λίγο

□ 3-αρκετά

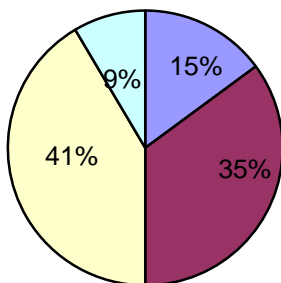
□ 4-πολύ

Q6: Πόσο συχνά χορεύεις παραδοσιακούς χορούς;
Ερωτηθέντες=208

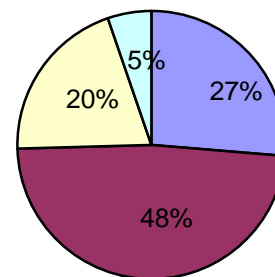
- 1-ποτέ
- 2-σπάνια
- 3-μερικές φορές
- 4-πολύ συχνά

Q6: Πόσο συχνά χορεύεις παραδοσιακούς χορούς;
Κορίτσια=94

- 1-ποτέ
- 2-σπάνια
- 3-μερικές φορές

Q6: Πόσο συχνά χορεύεις παραδοσιακούς χορούς;
Αγόρια=114

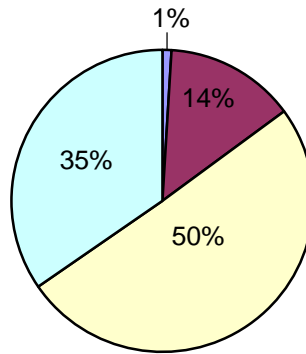

- 1-ποτέ
- 2-σπάνια
- 3-μερικές φορές

Q7: Ποίο είναι το αγαπημένο είδος χορού;

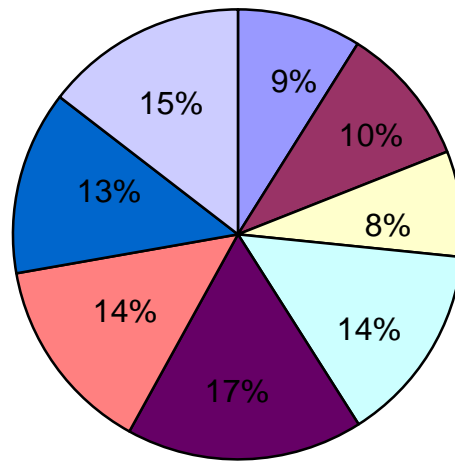
Ερωτηθέντες=208

- 0-κανένα
- 1-παραδοσιακοί
- 2-μοντέρνοι
- 3-και τα δύο

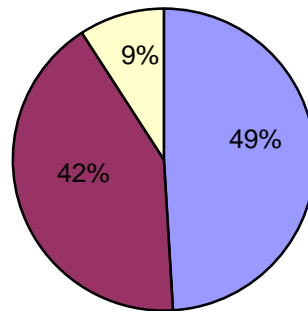
Q8: Ποιους παραδοσιακούς χορούς γνωρίζετε από τις παρακάτω περιοχές;

Ερωτηθέντες=208

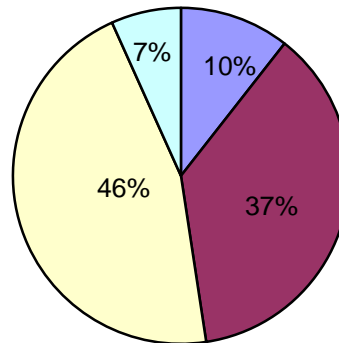
- 1-Θράκη
- 2-Μακεδονία
- 3-Θεσσαλία
- 4-Ήπειρος
- 5-Κρήτη
- 6-Πελοπόννησος
- 7-Στερεά Ελλάδα
- 8-Νησιά Αιγαίου, Ιονίου

Q9: Ακούς παραδοσιακή μουσική;
Ερωτηθέντες=208

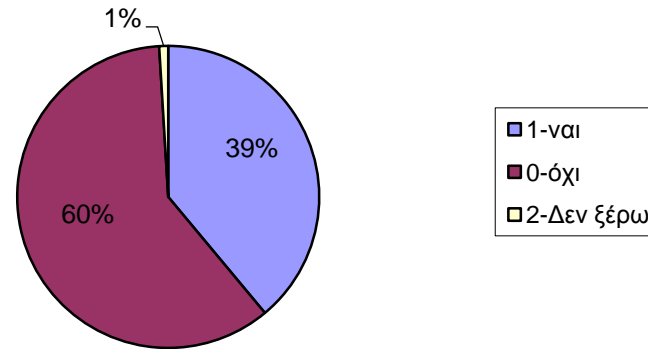
- 1-καθόλου
- 2-λίγο
- 3-αρκετά

Q14: Πιστεύετε πως οι παραδοσιακοί χοροί βοηθούν στην κοινωνικοποίηση του ατόμου;
Ερωτηθέντες=208

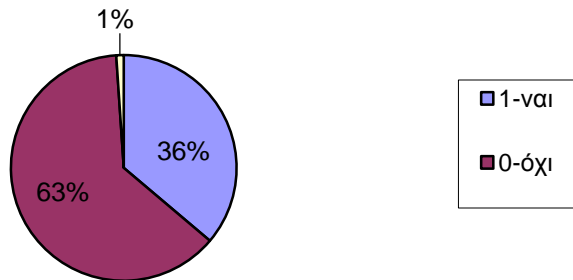

- 1-καθόλου
- 2-λίγο
- 3-αρκετά
- 4-πολύ

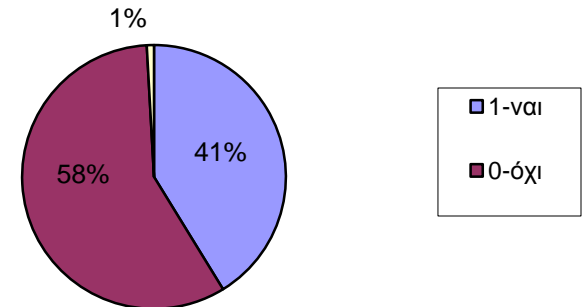
Q10: Πιστεύεις ότι οι παραδοσιακοί χοροί στις μέρες μας έχουν εκμοντερνιστεί;
Ερωτηθέντες=208

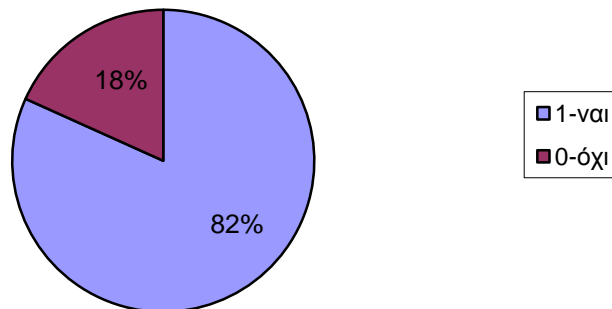
Q10: Πιστεύεις ότι οι παραδοσιακοί χοροί στις μέρες μας έχουν εκμοντερνιστεί;
Κορίτσια=94

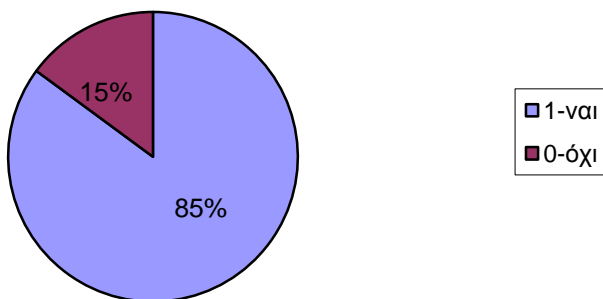
Q10: Πιστεύεις ότι οι παραδοσιακοί χοροί στις μέρες μας έχουν εκμοντερνιστεί;
Αγόρια=114

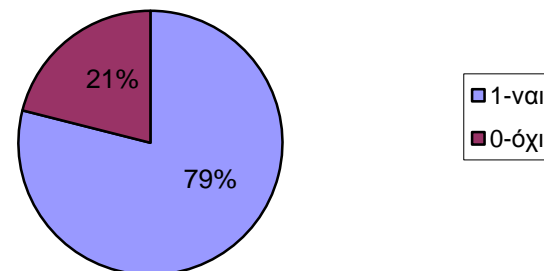
**Q11: Έχετε συμμετάσχει σε εκδηλώσεις με
παραδοσιακούς χορούς;**
Ερωτηθέντες=208

**Q11: Έχετε συμμετάσχει σε εκδηλώσεις με
παραδοσιακούς χορούς;**
Κορίτσια=94

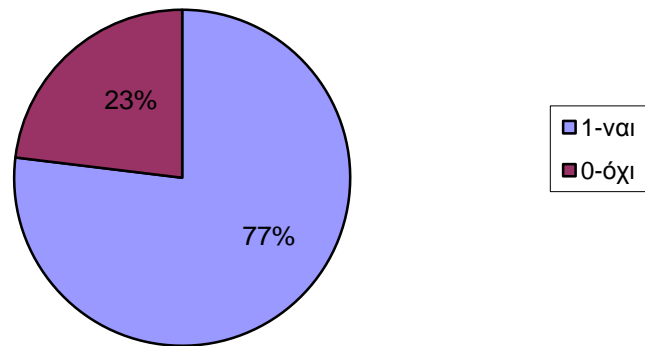

**Q11: Έχετε συμμετάσχει σε εκδηλώσεις με
παραδοσιακούς χορούς;**
Αγόρια=114

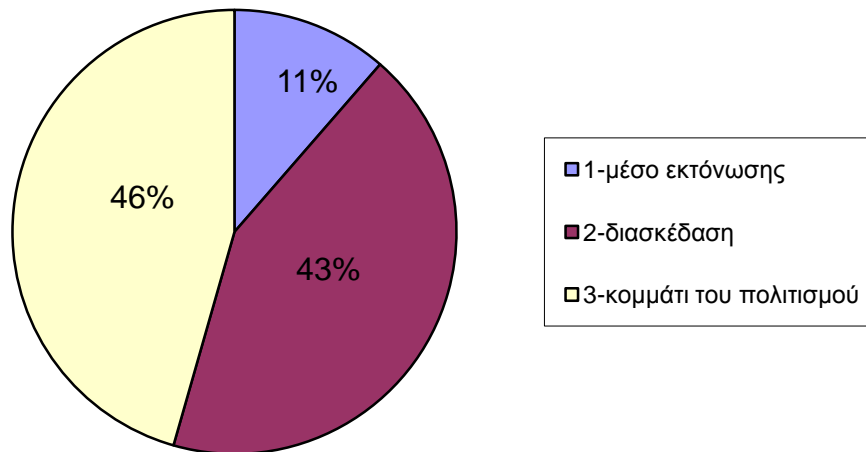

Q12: Ο παραδοσιακός χορός βοηθάει στην διαμόρφωση της πολιτισμικής ταυτότητας του ατόμου;
Ερωτηθέντες=208

Q13: Για εσάς ο χορός είναι:
Ερωτηθέντες=208

1ο Ενιαίο Λύκειο Ζωγράφου
Σχολικό Έτος 2014-15
τάξη: Α Λυκείου

Ερευνητική εργασία

Χορός: Συνάντηση πολιτισμού με την Ελληνική Παράδοση

Ομάδα εργασίας 2^η

Μέλη:

*Στασινός Παναγιώτης
Χατζηγιάνγια Αλεξάνδρα
Στάσα Στέφανος
Τσέπα Ελένη*

Χοροί και Παραδόσεις

ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΧΟΡΟΙ

- ⦿ Οι θεσσαλικοί χοροί είναι «αδικημένοι» από τα χορευτικά συγκροτήματα. Σπάνια βλέπουμε ομάδες να παρουσιάζουν χορούς από τη Θεσσαλία (εκτός κάποιων εξεραίσεων) και τα λίγα που έχουμε δει, είναι τα πιο “γνωστά”.
- ⦿ Ίσως από αγνοία άλλων, ίσως επειδή η περιοχή έχει αργούς, ως επί το πλείστον, χορούς και δεν προσφέρουν θέαμα, ίσως επειδή το τραγούδι είναι απαραίτητο για να παρουσιαστούν.

ΧΟΡΟΙ

- Όπως όλοι οι θεσσαλικοί χοροί έτσι και της επαρχίας Ελασσόνας είναι, οι μεν ορεινοί, σταθεροί, δυναμικοί, επιβλητικοί ενώ οι πεδινοί είναι ήρεμοι, στρωτοί, αργοί. Επηηρεασμένοι από βλάχους, Σαρακατσάνους, Ήπειρο, Ρούμελη και δυτική Μακεδονία, ενώ το Πήλιο από την νησιώτικη παράδοση λόγω σποραδων. Υπάρχουν δε ολόκληρα χωριά και περιοχές που κατοικούνται από πρόσφυγες από μικρά Ασία, πόντο, ανατολική Θράκη και κρατούν την δική τους παράδοση. Συνήθως οι χοροί συνοδεύονται από τραγούδι δίχως μάλιστα τη συνοδεία μουσικών οργάνων. Τα τραγούδια αυτά αναφέρονται σε κλεφταρματολούς , σε γεγονότα της τότε εποχής, τον τρόπο ζωής , την εργασία κ.τ.λ.

ΕΝΔΥΜΑΣΙΕΣ

- ⦿ Τα ρούχα τώρα, οι φορεσιές, διέφεραν και από τόπο σε τόπο και από βουνό σε κάμπο και από πλούσιο σε φτωχό όπως παντού άλλωστε. Εξαιρώ γενικώς το Πήλιο γιατί σε όλα και μουσική και χορούς και ρούχα διαφέρει από την υπόλοιπη Θεσσαλία. Χαρακτηριστική είναι η φορεσιά που όλοι ξέρουμε η καραγκούνα που όμως αντιπροσωπεύει μόνο την εκεί περιοχή δηλ. τα πεδινά των Τρικάλων και της Καρδίτσας όπου υπάρχουν και ζουν καραγκούνηδες. Κάθε τόπος λοιπόν έχει την δική του φορεσιά ίσως και κάθε χωριό.

1ο Ενιαίο Λύκειο Ζωγράφου
Σχολικό Έτος 2014-15
τάξη: Α Λυκείου

Ερευνητική εργασία

Χορός: Συνάντηση πολιτισμού με την Ελληνική Παράδοση

Ομάδα εργασίας 2^η

Μέλη:

***Στασινός Παναγιώτης
Χατζηγιάνια Αλεξάνδρα
Στάσα Στέφανος
Τσέπα Ελένη***

ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ

ΙΣΤΟΡΙΑ

- Βρίσκεται στο νότιο τμήμα του καθαρά ηπειρωτικού κορμού της χώρας και αποτελεί την Κεντρική Ελλάδα ή Ρούμελη.
- Η Στερεά Ελλάδα είναι το μεγαλύτερο μετά τη Μακεδονία ηπειρωτικό τμήμα της χώρας. Το όνομά της οφείλεται στο γεγονός ότι μετά την Επανάσταση αποτελούσε το μόνο ηπειρωτικό μέρος της Ελλάδας. (Η Πελοπόννησος θεωρούνταν περισσότερο νησί). Ονομάζεται και Ρούμελη (χώρα των Ρωμιών, δηλ. των Ελλήνων) από τα χρόνια της φραγκοκρατίας

ΧΟΡΟΙ

- Σύμφωνα με το πατροπαράδοτο εθιμικό της Ρούμελης, ο τσάμικος θεωρείται ο χορός του μερακλή και τον καταξιώνει στην τοπική κοινωνία.. Για τον λόγο αυτό θα περιγράψουμε τον χορό αυτόν ως χορό της Στερεάς. Το ύφος, το ήθος ακόμα και η μορφή σε πολλές περιπτώσεις των διάφορων χορευτικών ιδιωμάτων είναι παρόμοια μ' αυτά που περιγράφηκαν και για την Ήπειρο στις προηγούμενες σελίδες. Κι αυτό δεν πρέπει να μας ξενίζει αν αναλογιστούμε τις ομοιότητες τόσο του τοπίου όσο και των συνθηκών. Κατά συνέπεια, η διαμόρφωση του χαρακτήρα των κατοίκων και των συνηθειών τους επιβάλλονταν σχεδόν «νομοτελειακά» να είναι παρόμοια..

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ Ε.

- Πολλά δημοτικά τραγούδια υμνούν τη Ρούμελη. Μαζί με την Πελοπόννησο, η Ρούμελη πρωτοστάτησε στον Αγώνα του 1821 επειδή οι συνθήκες εκεί ήταν πολύ ευνοϊκότερες. Οι κυριότεροι αγωνιστές της Στερεάς ήταν ο Καραϊσκάκης, ο Αθανάσιος Διάκος, ο Οδυσσέας Ανδρούτσος, ο Μακρής, ο Μακρυγιάννης κ.ά. Αθάνατα θα μείνουν τα ονόματα της Αλαμάνας, της Γραβιάς, της Αράχοβας. Εξάλλου η Αθήνα και η Θήβα (κυρίως η πρώτη) αναδείχτηκαν κατά την αρχαιότητα σε ηγέτιδες πόλεις. Στην Αθήνα του Περικλή θεμελιώθηκε η δημοκρατία

Ομάδα εργασίας 3^η

Μέλη:

Αλέξανδρος Νίκας

Νίκος Σίσκας

Κώστας Πυθαρούλιος

Κρίστι Σεϊτι

ΚΡΗΤΗ - ΘΡΑΚΗ - ΠΟΝΤΟΣ

Κρήτη

- Οι χοροί της Κρήτης εκφράζουν τον πλούσιο εσωτερικό κόσμο του λαού της . Με το χορό και το τραγούδι ο Κρητικός εκδηλώνει τα συναισθήματά του, τον ενθουσιασμό, την απογοήτευση, την αγάπη και τον έρωτα .
- Σήμερα διατηρούνται και χορεύονται οι παρακάτω χοροί. Σούστα, συρτός, πεντοζάλι, σιγανός και καστρινός ή μαλεβιζιώτης .

ΚΡΗΤΙΚΗ ΦΟΡΕΣΙΑ

ΚΡΗΤΙΚΑ ΜΟΥΣΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ

ΛΥΡΑ

ΛΑΟΥΤΟ

ΜΑΝΤΟΛΙΝΟ

ΑΣΚΟΜΠΑΝΤΟΥΡΑ

Πόντος

- Στους ποντιακούς χορούς, οι άνδρες και οι γυναίκες σχηματίζουν συνήθως κύκλο και πιάνονται από τους καρπούς. Χορεύουν με στητό το σώμα, τα πόδια ελαφρά ανοιχτά και τα χέρια άλλοτε υψωμένα και άλλοτε με λυγισμένους τους αγκώνες. Το σώμα ακολουθεί, με πιστά ρυθμικές και συγχρονισμένες κινήσεις (ιδίως των γλουτών), τα μικρά βήματα των ποδιών.
- Πιο γνωστοί ποντιακοί χοροί είναι ο πολεμικός χορός σέρα, τον οποίο πολλοί ταυτίζουν με τον αρχαίο πυρρίχιο και ο χορός πιτσάκ ή χορός των μαχαιριών. Ακολουθεί κατάλογος των χαρακτηριστικότερων ποντιακών χορών.

ΠΟΝΤΙΑΚΗ ΦΟΡΕΣΙΑ

ΠΟΝΤΙΑΚΑ ΜΟΥΣΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ

ΖΟΥΡΝΑΣ

ΓΚΑΪΝΤΑ

ΛΥΡΑ / ΚΕΜΕΝΤΖΕΣ

ΤΑΟΥΛ / ΝΤΑΟΥΛΙ

ΦΛΟΓΕΡΑ

*1ο Ενιαίο Λύκειο Ζωγράφου
Σχολικό Έτος 2014-15
τάξη: Α Λυκείου*

Ερευνητική εργασία

*Χορός: Συνάντηση πολιτισμού
με την Ελληνική Παράδοση*

Ομάδα εργασίας 4^η

Μέλη:

**ΑΡΝΟΚΟΥΡΟΥ ΣΠΥΡΙΔΟΥΛΑ
ΚΑΤΣΟΥΡΑΝΗ ΑΓΓΕΛΙΚΗ-ΑΝΝΑ
ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ
ΠΕΤΡΟΥΛΑΚΗ ΟΛΓΑ
ΠΟΛΥΧΡΟΝΟΠΟΥΛΟΥ ΜΑΡΙΑ**

Εισαγωγικά Για Το Χορό

Ένα από τα σημαντικότερα στοιχεία στη ζωή του ανθρώπου από τα πρώτα χρόνια της γέννησής του ήταν ο χορός. Οι άνθρωποι κινούνται αδιάκοπα τυλιγμένοι μέσα στο γοητευτικό κλίμα της τέχνης σε όλη τους τη ζωή. Σε κάθε σημαντική στιγμή της ζωής τους για να εξωτερικεύσουν τα συναισθήματά τους, καταφεύγουν στη μουσική και το χορό.

Το ύφος, ο χαρακτήρας του χορού, εξαρτάται από το κλίμα της περιοχής, τη γεωγραφική κατάσταση του τόπου και κυρίως από τον πολιτισμό, ο οποίος είναι συνυφασμένος με το χορό, το δημοτικό τραγούδι, τα ήθη και τα έθιμα και γενικότερα με τη λαϊκή παράδοση μιας χώρας.

Λαοί με χαμηλό πνευματικό επίπεδο, έχουν χορούς με περιορισμένη εκφραστική ακτίνα, ενώ αντίθετα λαοί με υψηλό πνευματικό επίπεδο όπου πρυτανεύει το πνεύμα της ελευθερίας και της ομορφιάς, έχουν να επιδείξουν ποικιλία χορών οι οποίοι εκφράζουν τα ευγενικότερα συναισθήματα με χάρη, αισθητική και αρμονία.

Χοροί Αιγαίου Πελάγους-Γενικά

Οι χοροί του Αιγαίου είναι γενικά χοροί ομαδικοί, με επικρατέστερο χορευτικό σχήμα αυτό του ανοικτού ή κλειστού κύκλου. Παράλληλα συναντάται η έννοια του χορευτικού ζευγαριού (αντρών μεταξύ τους ή γυναικών μεταξύ τους ή άντρα και γυναίκας) που χορεύει αντικριστά (καρσιλαμάδες ή ζεμπέκικο) ή ζευγαρωτά (μπάλιο).

Χαρακτηριστικά γνωρίσματα του Αιγαιοπελαγίτικου νησιώτικου χώρου, είναι η «ελαφράδα» που παρατηρείται στην εκτέλεση των κινήσεων, η χρησιμοποίηση του «σουσταρίσματος» που γίνεται στα γόνατα, τα πηδήματα των πρωτοχορευτών που γίνονται χαμηλά και παράλληλα προς το έδαφος και η γενικότερα παρατηρούμενη ποικιλία στην έκφραση.

Χοροί

- Ικαριώτικος
- Χιώτικος
- Γαίτανακι Ρόδου
- Μπάλος Κυκλάδων
- Σούστα Κω

Βλάχα Νάξου

Συρτός Ρόδου

Χορός Πάτμου

Χορός Νισύρου

Χορός Καλύμνου

Μουσικά Όργανα

- Βιολί
- Λύρα
- Τουμπελέκι
- Ντέφι
- Νταούλο
- Μπουζούκι

Παραδοσιακές Ενδυμασίες

Κυκλαδίτης

Κυκλαδίτισα

Β. Αιγαίο

Λήμνος

Χίος

Σποράδες

1ο Ενιαίο Λύκειο Ζωγράφου
Σχολικό Έτος 2014-15
τάξη: Α Λυκείου

Ερευνητική εργασία

Χορός: Συνάντηση πολιτισμού με την Ελληνική Παράδοση

Ομάδα εργασίας 4η

Μέλη:

**ΑΡΝΟΚΟΥΡΟΥ ΣΠΥΡΙΔΟΥΛΑ
ΚΑΤΣΟΥΡΑΝΗ ΑΓΓΕΛΙΚΗ-ΑΝΝΑ
ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ
ΠΕΤΡΟΥΛΑΚΗ ΟΛΓΑ
ΠΟΛΥΧΡΟΝΟΠΟΥΛΟΥ ΜΑΡΙΑ**

ΝΗΣΙΑ ΙΟΝΙΟΥ ΠΕΛΑΓΟΥΣ

Επτάνησα ή Ιόνια νησιά ονομάζεται το συγκρότημα νησιών στα δυτικά της ηπειρωτικής Ελλάδας, στο Ιόνιο πέλαγος, που περιλαμβάνει τα νησιά Κέρκυρα, Λευκάδα, Κεφαλονιά, Ιθάκη, Ζάκυνθο, Παξούς και Κύθηρα. Το τελευταίο βρίσκεται στη νότια πλευρά του ακρωτηρίου Μαλέα της Πελοποννήσου και υπάγεται σήμερα στην επαρχία Πειραιά του νομού Αττικής. Γύρω όμως από τα βασικά αυτά νησιά υπάρχει ένα πλήθος ακόμα από μικρότερα νησάκια Επτάνησα αποσπάστηκαν από τον κορμό της δυτικής ηπειρωτικής Ελλάδας κατά την περίοδο που δημιουργήθηκε το μεγάλο παράκτιο ρήγμα του Ιονίου πελάγους, με την καταβύθιση του εδάφους που ήταν στο ενδιάμεσο κλίμα τους είναι μεσογειακό.

Η δυτική και κυρίως η ιταλική επίδραση επηρέασε και τη μουσική ανάπτυξη των Επτανήσων. Και σε μια εποχή, που στην τουρκοκρατούμενη Ελλάδα ήταν ανύπαρκτη κάθε μουσική δραστηριότητα, εδώ εμφανίστηκε η πρώτη ελληνική έντεχνη μουσική και δημιούργησε παράδοση, πάνω στην οποία στηρίχτηκε αργότερα η νεοελληνική μουσική. Οι κυριότεροι εκπρόσωποι της επτανησιακής σχολής ήταν ο Νικόλαος Μάντζαρος, που μελοποίησε τον Ύμνο εις την Ελευθερία του Δ. Σολωμού, ο Σπύρος Σαμάρας, ο Παύλος Καρρέρ και ο Σπύρος Ξύνδας. Η έκπληξη στα Επτάνησα είναι η Λευκάδα που η μουσική και οι χοροί της είναι επηρεασμένα από την γειτνίασή της με την Ήπειρο. Βασικότεροι χοροί της είναι ο συρτός, ο τσάμικος, χοροί τύπου στα τρία, ο σταυρωτός, ο τοπικός μπάλος

Η Κέρκυρα είναι το νησί που δέχτηκε σε μεγαλύτερο βαθμό τη δυτική επίδραση. Οι χοροί της – ως επί το πλείστον γυναικείοι – συρτοί και κυκλικοί παίρνουν το όνομά τους από τον τόπο προέλευσης τους ή από το τραγούδι που τους συνοδεύει.

Η Ζάκυνθος νησί με πλούσια μουσική και χορευτική παράδοση, φέρνει έκδηλες συνάφειες με το δυτικό πολιτισμό εξαιτίας της γειτνίασης με την Ιταλία και των αντίστοιχων κατοχών από τους Βενετσιάνους, τους Γάλλους και τους Άγγλους. Τα τραγούδια της ονομάζονται «αρέκιες» και έχουν τις ρίζες τους στην Αρχαία και Βυζαντινή Ελλάδα. Τα αγροτικά της τραγούδια σε γρήγορο ρυθμό και χορεύονται με τους αντιστοίχους λαϊκούς χορούς. Παρ' όλο που η Ζάκυνθος στη Χώρα, δέχτηκε τις πολιτιστικές επιδράσεις της Δύσης, όπως π.χ. την καντάδα στο τραγούδι της.

Χοροί

 Στα νησιά του Ιονίου Πελάγους χορεύονται οι εξής χοροί:

Αϊ Γιώργης

Χορεύεται στην Κέρκυρα από γυναίκες που κρατούν μεγάλα μαντήλια

Κερκυραϊκός

Ο χορός λέγεται και ρούγα, από τα λόγια του τραγουδιού που τον συνοδεύει. Ο κερκυραϊκός χορός χαρακτηρίζεται από ελαφράδα, χάρη και έντονο λυρικό στοιχείο.

Μέρμηγκας

Χορεύεται από άνδρες και γυναίκες στην Κεφαλονιά, Την ονομασία του οφείλει στο ομώνυμο τραγούδι.

Μπάλος Λευκάδας

Χορεύεται στη Λευκάδα από άνδρες και γυναίκες.

Τσιριγώτικος

Ο χορός είναι γνωστός και με το όνομα Μπουρδάρικος το οποίο πήρε από τη «Μπούρδα», τη βράκα δηλαδή που φορούν οι άνδρες. Είναι χορός των Κυθήρων.

Μηλιά

Γυναικείος χορός που σήμερα έχει καθιερωθεί να χορεύεται και από άνδρες. Είναι ο αντιπροσωπευτικός χορός της Λευκάδας και έχει πάρει το όνομά του από τα λόγια του τραγουδιού με το οποίο χορεύεται. Είναι ο χορός που συνηθίζεται να χορεύεται σε ώρες χαράς και κεφιού

ΜΟΥΣΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ

Το μαντολίνο είναι ένα έγχορδο όργανο μπορεί κανείς να βρει ειδικά στα νησιά του Ιονίου. Οι περισσότεροι από τους ανθρώπους του Ιονίου παίζουν το μαντολίνο. Στις συναντήσεις τους, ο ένας παίζει και ένας άλλος συνοδεύει με την κιθάρα, ενώ οι υπόλοιποι τραγουδούν μαζί.

Η κιθάρα είναι ένα πολύ γνωστό έγχορδο όργανο που παίζεται με τις καντάδες και τα πανηγύρια των ανθρώπων του Ιονίου.

ΚΕΡΚΥΡΑΙΑ ΚΕΝΤΗΜΕΝΗ

ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΤΙΣΣΑ

ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΤΗΣ

ΕΠΤΑΝΗΣΙΟΣ

Ερευνητική εργασία

Χορός: Συνάντηση πολιτισμού με την Ελληνική Παράδοση

Ομάδα εργασίας 2^η

Μέλη:

*Στασινός Παναγιώτης
Χατζηγιάνια Αλεξάνδρα
Στάσα Στέφανος
Τσέπα Ελένη*

Ἑπειρος

Χοροί και
Παραδόσεις

ΙΣΤΟΡΙΑ

- Η Ήπειρος είναι μια σχετικά μεγάλη ιστορική και γεωγραφική περιοχή της Δυτικής Ελλάδας που διαιρείται διοικητικά σε τέσσερις νομούς: Ιωαννίνων, Θεσπρωτίας, Άρτας και Πρεβέζης. Είναι η πιο ορεινή περιοχή της Ελλάδας αφού στο μεγαλύτερο μέρος της καλύπτεται από την οροσειρά της Πίνδου. Η ιστορία της χάνεται στα βάθη των αιώνων, μιας και υπάρχουν ίχνη ανθρώπινης δραστηριότητας στην Ήπειρο που χρονολογούνται στην παλαιολιθική εποχή. Στην περίοδο της Τουρκοκρατίας γνώρισε μεγάλη ακμή, με σπουδαία γεγονότα, σαν αυτά του μεγάλου πολέμου του Αλή πασά με τους Σουλιώτες, τις αλλεπάλληλες επαναστάσεις ενάντια στον Οθωμανικό Ζυγό κτλ

ΙΣΤΟΡΙΑ

- Όλα αυτά τα γεγονότα ήταν φυσικό να επηρεάσουν το χαρακτήρα και την ζωή των Ηπειρωτών, πράγμα που φαίνεται σε κάθε τους κοινωνική εκδήλωση· τους έκαναν ανθρώπους πείσμονες και αποφασιστικούς, με όρεξη για ζωή και κίνηση. Ως αποτέλεσμα, το τραγούδι και ο χορός, αποτέλεσαν αναπόσπαστα στοιχεία όλης σχεδόν της καθημερινότητάς τους. Για παράδειγμα, η συμμετοχή όλων των κατοίκων του χωριού στον ανοιχτό κύκλο του χορού, ή στο «διπλοκάγκελο», πιασμένων χέρι - χέρι, συμβόλιζε και ταυτόχρονα ενίσχυε την συνοχή και την ενότητά τους ως μελών της ίδιας κοινότητας.

ΧΟΡΟΙ

- Αυτό που χαρακτηρίζει γενικά τους Ηπειρώτικους χορούς σε ότι αφορά το ύψος ήταν οι περιορισμένες και συγκρατημένες κινήσεις. Ο τρόπος όμως εκτέλεσης διέφερε ανάμεσα στους άνδρες και τις γυναίκες. Τα βήματα των γυναικών ήταν πιο στρωτά και μικρά κι εκτελούνταν σ' ολόκληρο το πέλμα, χωρίς ένταση, άρσεις, πηδήματα και καθίσματα. Λίκνισμα του σώματος δεν συγχωρούνταν, ενώ το κεφάλι παρέμενε σκυμμένο ως ένδειξη σεμνότητας. Επίσης δεν υπήρχαν για τις γυναίκες περιθώρια αυτοσχεδιασμού και τα βήματα έπρεπε να ακολουθούνται αυστηρά. Αντίθετα οι άνδρες χορευτές είχαν την άνεση να κινηθούν εντονότερα, να κάνουν μεγαλύτερα βήματα με αναπλάσεις και άρσεις. Επίσης το ελεύθερο δεξί χέρι του πρωτοχορευτή μπορούσε να κινείται μπρος - πίσω, τεντωμένο ή λυγισμένο και να ακουμπάει στον αυχένα ή τη μέση του. Μια τέτοια κίνηση -φυσικά- ήταν αδιανόητη για τις γυναίκες.

ΕΝΔΥΜΑΣΙΕΣ

- Στην άπειρο Ήπειρο, υπάρχουν παραλλαγές φορεσιών, όπως η γιορτινή, η καθημερινή, του πένθους, του γάμου κ.λπ., οι οποίες διαφέρουν από περιοχή σε περιοχή και από τάξη σε τάξη.
- Ιδιαίτερα είναι τα σεγκούνια και οι νυφιάτικες μπροστοποδιές της Ηπείρου.
- Τα αστικά κέντρα είχαν πολυτελείς ενδυμασίες, τα χωριά είχαν λιτές και σοβαρές.
- Στα Ιωάννινα φορέθηκε η πλουσιότερη από τις γυναικείες παραδοσιακές φορεσιές της Ελλάδος. Το ξεχωριστό της τμήμα ήταν το πιρπιρί, που γεμάτο αστραφτερά κεντήματα έκανε τη φορεσιά να θεωρείται βαρύτιμη και πολύτιμη και να ξεχωρίζει από όλες τις γυναικείες φορεσιές της Ελλάδος.
- Στα χωριά οι γυναίκες φορούσαν το σιγκούνι, έναν αμάνικο επενδύτη από μάλλινο ύφασμα, ανοιχτό εμπρός και κατακόρυφα. Στολιζόταν με επίρραπτη κόκκινη τσόχα και κεντήματα με πολύχρωμα κορδόνια, κορδονέτα και γαϊτάνια.

ΧΟΡΟΙ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ
ΚΑΙ ΤΗΣ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

1ο Ενιαίο Λύκειο Ζωγράφου
Σχολικό Έτος 2014-15
τάξη: Α Λυκείου

Ερευνητική εργασία

Χορός: Συνάντηση πολιτισμού με την Ελληνική Παράδοση

Ομάδα εργασίας 1^η

Μέλη:

Λοιζάς Αριστοτέλης

Πάντος Αθανάσιος

Κουβαράς Κωνσταντίνος

Καπίρης Στέφανος

Τρυφωνόπουλος Ιωάννης

ΚΥΠΡΟΣ

- Οι κυπριακοί χοροί και τραγούδια, γέννημα και θρέμμα του ίδιου του λαού, διαμορφώθηκαν ανάλογα με τον τρόπο ζωής των κατοίκων, τη γεωγραφική θέση, τα ήθη και έθιμα και φυσικά τα κατά καιρούς ιστορικά γεγονότα και την κοινωνική θέση του άντρα και της γυναίκας (πατριαρχική οικογένεια).
- Το χορό και το τραγούδι τα συναντά κανείς σε όλες τις κοινωνικές και γιορταστικές εκδηλώσεις, κυρίως της υπαίθρου, όπως τοπικά πανηγύρια, οικογενειακά γλέντια (βαπτίσεις, ονομαστικές εορτές, γενέθλια, αρραβώνες), στα καφενεία, στα χωράφια και τους αγρούς.

ΧΟΡΟΙ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

Οι χοροί της Κύπρου χωρίζονται σε ανδρικούς και γυναικείους .Μερικοί από αυτούς είναι :

Η Τατσιαά ,

Το Δρεπάνι ,

Η Καρπασίτιτζη,

Η Παφίτιτζη,

Και Η Τυλληρκώτισσα

ΕΝΔΥΜΑΣΙΕΣ ΚΥΠΡΟΥ

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ ΟΡΑΓΑΝΑ ΚΥΠΡΟΥ

ΤΑΜΠΟΥΤΣΑ

ΠΙΘΚΙΑΒΛΙΝ

ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

- Η Μακεδονία με βάση τη μουσικοχορευτική της παράδοση χωρίζεται σε Δυτική και Ανατολική. Στη Δυτική χορευτική Ενότητα ανήκουν και οι χοροί της Κεντρικής Μακεδονίας.
- Στη Δυτική Μακεδονία, διακρίνονται δύο κύριες κατηγορίες βάσει της μελωδικής ρυθμικής και χορευτικής πραγματικότητας. Η μία είναι αυτή των ορεινών νοτίων και δυτικών περιοχών του Ολύμπου, που μοιάζει με το Θεσσαλοηπειρώτικο ύφος τραγουδιών χορών και ρυθμών και η άλλη είναι των πεδινών και αστικών περιοχών της Βέροιας, της Νάουσας, της Κοζάνης, και άλλων με καθαρά τοπικό χαρακτήρα. Στις περιοχές μάλιστα της Κοζάνης, των Γρεβενών και της Καστοριάς παρατηρούμε μια πανομοιότυπη ρυθμική στρωματογραφία, επηρεασμένη από τους ηπειρώτικους ρυθμούς.

- Η Ανατολική Μακεδονία συναγωνίζεται στη μουσικο-χορευτική παράδοση τη Δυτική και Κεντρική. Τα ορεινά συγκροτήματα της Χαλκιδικής, του Παγγαίου και των Κεδρυλίων, αποτέλεσαν και αποτελούν πηγή ποικίλων μοτίβων τα οποία, παρ' όλες τις σημειούμενες αναπόφευκτες μεταβολές, παρακολουθούν τη ζωή στην εξέλιξή της. Στην Αν. Μακεδονία, ιδίως στις απομονωμένες και χωρίς τουριστική κίνηση περιοχές της, διαφυλάσσονται πολλές εθιμικές εκδηλώσεις όπως είναι οι αγερμοί της άνοιξης, οι θίασοι μεταμφιεσμένων κτλ, καθώς και πολλά από τα τροπικά χαρακτηριστικά της ανατολικής μουσικής.

ΧΟΡΟΙ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

- Μερικοί από τους χορούς της Μακεδονίας είναι οι: Ράικο,
- Καστοριανός,
- Γερακίνα ,
- Λεβέντικος ,
- Μακεδονία ξακουστή ,
- Ακριτικός ή Μπουφιώτικος,
- Μακεδονικός κλέφτικος
Ομορφούλα
Μπεράτικος , ή γεροντικός

ΦΟΡΕΣΙΕΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ ΜΟΥΣΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΛΥΡΑ

ΓΚΑ'Ι'ΝΤΑ

ΝΤΑΙΡΕΣ 'Η ΝΤΑΧΤΑΡΕΣ

